

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Պայտարիս համար Տարեկան 12 ֆր. » » Վեցամսեայ 6 ֆր. Առաստաղնակի համար (երկու թիւր մեկ տրուով) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 ֆր. Ամերիկայի » 2.60 տղ վեցամս 1.50 ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼԻ	Համակ դրամ եռայն դրկեղ հետեւեալ հասցեով ИПРАВУНИКЪ «ІРԱՎՈՒՆԿ» ЛРԱԳՐՈՅ. — ՎՍ ՌՆԱ (Պուլկարիա) Редация на ВѢСТНИКЪ „И р а в у н к ъ“ ВАРНА (България)	Rédaction du journal „I r a v o u n k“ V A R N A (Bulgarie)	Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւն ես չեն դրուիր եւ յարմար դասուած- ները միայն կը հրատարակուին աւ- րոյշովին կամ մասամբ: Դանուցման տղը 20 սանթիմ. երե- թեկ աւելի անգամներու համար 20 0/0 գեղջ կը շինի:

ՕՐՈՒԱՆ ՊԵՏԲԸ

Ուրախ եմք յայտարարելու թէ վաճառարանակ կարգ մը ազգային ներ նախաձեռնութիւնը ունեցած են այս օրերու քաղաքին մէջ ալ Որբախնամ բնկերութիւնը մը կազմակերպելու, որուն նպատակն է վարագոյ վաճառքի որբանոցին մէջ կարելի եղած թուով որբեր պահել:

Այս ձեռնարկին որ աստիճան նախաձեռնութիւնը բացատրել հարկ չէ մնացած, քանի որ արդէն թէ՛ լրագրաց սիւնակները եւ թէ՛ պատկարքաւոր շրջաբարակները շատ տխուր բայց ճշգրիտ կերպով պարզած են Մայր Հայրենիքի մէջ մասնաւորապէս հայ որբակներուն արգահատելի վիճակը: Մինչեւ ցարդ ձեռք առնուած միջոցները ու բարեբարներու նուէրները տասնակ հազարաւոր որբերէն մաս մը միայն կարողացած են որբանոցներէ մէջ դնել: Իսկ ահագին մեծամասնութիւնը տակաւին մերկ, նոթի ու անպաշտպան կը մնայ:

Որբախնամի հիմնադիր անդամը մեզ կը տեղեկացնեն թէ քանի մը աւել մէջ արդէն ութսունէն աւել ի երկսեռ ազգայինք հաճութիւն յայտնած են շարաթափմանով ան դասկցելու:

Որբախնամի անդամիկ ընդհ. ժողովը պիտի գումարուի վաղը ժամը 2ին Ազգ. վարժարանի չէնքին մէջ: Ուր պիտի գրադի կանոնադրի վաւերացման եւ գործադիր ժողովի ընտրութեան գործերով:

Ուրախաւոր զարագայ մըն է մեզ համար տեսնել թէ՛ որբախը նամ շարժումը Սմերիկայէն սկսե. լով, Եգիպտոսի եւ Եւրոպայի ալ եւ ալ Հայաբնակ կեդրոններու մէջ ծաւալ կը գտնէ եւ մինչեւ Հնդկաստան իր արձագանգը կուտայ: Հուրի եւ սուրի մատնուած հայրե. նիքի վաղուան յոյսը կազմող յիսուն հազարի մօտ որբակներուն աղետարէ հեծկոտանքը բնական էր որ արտասահմանի իրենց եղբայրներուն կարեկցութեանը արժանա. նար: Ապագայ Հայաստանի յուսոյ

խորիսը չի կորսնցնելու: Հ. մար որբերը ապրեցնել տմեն հայու անհրաժեշտ պարտքն է:

Ն. ինչպէս ամեն հայու անհրա. ժեշտ պարտքն է ազգային գոյու. թիւան կռուին իւրով սանն սատար հանդիսանալ: Հոս փաստել իսկ ա. լելորդ է թէ մեր անհատական գոյութեան պահպանման համար թափած ամենօրեայ ջանքերը ազգային տեսակէտով խորոսիկ երեւոյթներ են միայն, եթէ այդ ջանքերու արդիւնքէն մաս մըն ալ կարեւոր մաս մը, չի յատկացնենք մեր տահմային գոյութեան ապահովութեանը:

Վերջին տարիները մեր ամեն յոյսը կեդրոնացուցած էինք մեր յեղափոխական ընկերութեանց վըրայ: Իսկ անկէ առաջ լոկ դիւտ. նազիրական դիմումներով քրիս. տոնեայ պետութեանց առջեւ լալկան մուրացիկներու դերը առած էինք:

Ահա տասնեակ տարիներու փոր. ձառութիւնը մեզ ցոյց տուաւ թէ ո՛չ յեղափոխական յախուռն ու անխորհուրդ գործունէութիւնը եւ ո՛չ ալ լոկ լալկան մուրացիկի դիմումները ազգի մը փրկութեան համար վճարական օգուտ կարող են արտադրել:

Կը կարծենք որ այսօր ամեն հայ համագումար է թէ մեր հայրենիքի փրկութեան Սուրբ գործը լուրջ եւ միահաղոյն ձեռնարկութեանց պէտք ունի: Վերջիս մեր մէջ ծաւալ գըտած եղբայրաբաւ պառակտումն. ըր ու ընկերապան կռիւները ու եւ զօրաւոր ձեռնարկի մեզ անընդունակ ըրած են: Մինչդեռ մեր հայրենիքի եւ ազգային գոյութեան սպառնացող վտանգները ամեն ժամանակեւ աւելի շեշտուած են այժմ, սակայն միշտ մեզ վե. բապահելով յուսատու կողմեր, ուրոնցմէ օգտուելու համար Հայոց ինքնամփոփումի վճարական ժամը հասած է այլեւս:

Ուստի այսօրուան մեր առաջին գործը ըլլալու է մեր մէջ ծաւալ գտած եղբայրաբաւ կռիւներուն վերջակէտը գնել: ամբաստանուածը ու կասկածալիները լուրջ եւ անկողմնակալ դատաստանի ենթարկելով գալթակցութիւնները բառնալ մէջ տեղէն, որպէս զի ամբողջ հայութիւնը տեսնէ թէ ի՞նչ փրկութեան գործը մաքուր տարբեր

բապկացած խոհուն եւ անձնուէր ձեռքերու յանձնուած է, եւ մենք առիթ ունենանք բարձրաձայն գոչելու: հայկական յեղափոխութիւնը վերաճեցաւ: հայ վաճառական տո՛ւր քոչ լուսնադ, հայ երիտա. նարդ, զոհէ՛ քոչ արիւնդ:

ՊԱՏԻՈՅ ԱՏԵԱՆՆԵՐՈՒ ՅՈՒՐԶ

Մանաւանդ վերջին տեսներու տեղական թերթի մը մէջ մէկէ աւելի առաջնորդողներ երեւցան, որոնք աւելի միտքեր մոլորեցնելու հանգամանքը ունէին:

Այն ձրի յարձակումները որոնց մով՝ այդ ձախաւել առաջնորդողներ նկատեցան ցոյց տալ թէ Տաճկահայք եւ մանաւանդ իրենց «էնտէլիգենտ» դասակարգը մեծ մասամբ գոյեր են, — սա եղական տըրամաբանութեամբ որ անոնք տաճիկ գողացող տարրին հետ միշտ չիման մէջ են — յատկօրէն ապացոյցին արդէն այդ խնդ մարդուկին մտաւորական սնանկութիւնը:

Եւ որպէս զի, իր ստանձնած ապուշի դերին մէջ անգլագական ըլլալ, իր վերջին լուսնի ալ ելաւ արտասահմանի հայութեան վրայ յարձակեցաւ, զանոնք հայութեան փշոտնքները եւ մեծ մասն ալ անպէտք ու փաստակար տարր համարելով ու հետեւաբար արտասահմանի հայութիւնը անիրաւ է ըսել ուղից երբ ժողովարդի կողմէ բողոքի ձայն կը բարձրացունէ ու եւ զեղծման դէմ: Դաշնակցութիւնն է միայն ժողովարդին ներկայացուցիչը, իբրեւ միլիոնաւոր ժողովուրդի մէջ ճիշդաւորուած մարմին:

Այս տրամաբանութիւնը — որքան անճոռնի նոյնքան խախուտ — մէկ նայուածքով իսկ կը փլի: Ասով Դաշնակցութեան տարբեր մարմիններ, Հնչակեաններն ալ, Արմէնականներն ալ միլիոնաւոր ժողովուրդի մէջ ճիշդաւորուած ենք եւ հետեւաբար մեր զեղծումներուն համար անպատասխանատու ենք ըսելով, կարող են արտասահմանի հայութեան, որ միակ տարրն է ազատօրէն խօսող ու քննող, բերանը կապել ու ցած հանդիսատեսի

մը դերը տալ անոր: Եւ արտասահմանի հայութիւնը առանց կարենալ քննելու շուարած կը մնայ թէ ասոնց ո՞րն է միլիոնաւոր ժողովուրդի մէջ ճիշդաւորուածը: ո՞րը նկատելու է միլիոնաւոր ժողովուրդի ճշմարիտ ներկայացուցիչը, եւ որովհետեւ հրապարակի մէջ պակաս չեն մէկզմէկ ամբաստանող սոսկալի հրատարակութիւններ ալ ո՞րը ճշմարիտ է ու շիտակ:

Բարեբաղդաբար արտասահմանի հայութեան դերը այս լափերին թոսին մէջ այդ կաւատային համակերպութիւնը չէ եւ չկրնար ըլլալ: Ոչ ոք կանգիտանայ թէ՛ եւ թէ՛ այդ մարմիններ մէն մի դաւառի մէջ 4-5 ներկայացուցիչներ ունին, արտասահման գտնուողներու մեծ մասը Տաճկահայերէն ըլլալով ամենն ալ հարիւրաւորներ ունին Մայր Հայրենիքի մէջ, որ կը տառապի: այնպէս որ շատ քիչեր միայն բացառութիւն կը կազմեն ան տարբեր գտնուող լուսն երկրին մէջ տիրող աղէտներուն, որոնք շեշտակի կազմեն արտասահմանի հայութեան մեծագոյն մասին սըրտին, իբրեւ իրենց մայրերուն, քոյրերուն, եղբայրը եւ ազգականներուն աղէտները: Հետեւաբար արտասահմանի հայութիւնը այնքան կը մորմոքի որբան իրենց վերաբերողները Հայրենիքի մէջ: Ու այս մորմոքիչ տարրէն, այս տառապող ու օտար աստղերուն քեւ հիւժող հայութեանն ո՞վ կարող է խլել բողոքելու իրաւունքը այն ահռելի զեղծումներուն դէմ որոնք յանուն իրեն եւ կամ իրենց եղբայրներուն կը գործուին իր աչքին տակ անպատկառ սրիկայութեամբ:

Ասկէ զատ, տարակոյս չկայ, որ ամեն հասարակական գործի մէջ գերագոյն դատաւորը ժողովուրդն է: Այդ ժողովուրդէն բըզխող մէկ անհատի ձայնը իսկ բաւական է բզկտել հարիւրաւորներու սարքած ու պաշտօնապէս նըւերազորած ամեն դիմակ: հերիք է որ այդ ձայնը ըլլայ աղղալութեան գոռ ձայնը: ո՞ւր մնաց արտասահմանի ամբողջ հայութեան ձայնը, որ շատ դրական պատճառներով միակ բողոքող ձայնը մնա:

ցած է իր միջոցաւոր եղբարց ի-
րաւունքին եղած բաւարարութե-
րուն գէտ: Ըսելով իսկ տեղորդ է
թէ բուն երկրին մէջ լեզուաբա-
կան ու եւ գործի վրայ խօսին
անգամ կարելի չէ. նորապէս Ռու-
սաստան. լու. բայց գեղծութիւն
կրկան ու կը հասնին ռուսագործու
թեան աստիճանին. գործին ու
պատասխանատուները տարիներով
անպատիւ կը մնան. այս ամենուն
հանգէպ ի՞նչ ընէ արտասահմանի
հայութիւնը. լու.՝ որ մէկ քանի
թշուառականներ արեան գնով
քաջքին տակաւին իրենց մեղքաւոր
կաշին: Այստեսահմանի հայու-
թեան մէջ կը կարգադրին լեզու-
փոխական քարոզներ, արտասահ-
մանի հայութեան կը հաւաքուն
գրամներ, արտասահմանի հայու-
թեան աչքին տակ կը գողցան
նուիրական գործեր ու երբ այդ ր
սող, վճարող ու տեսող արտա-
սահմանի հայութիւնը կը կը
բողբուի անիրաւ կըլլայ եւ
իրաւ անք կը տրուի կամ
Հայաստանի ժողովուրդին, որ հոն
տիրող բունական ռեժիմներու պատ-
ճառաւ ճիշտ գաւազնաւոր հանդի-
ւե կամ Դաշնակցութեան, որին
ներկայացուցին է, որ գողցան
կուտայ եւ սակաւն տնտեսութիւն
սրբտայ տակաւին հրապարակին
վրայ տառնակ ամենաբարձր: (*)
էլ կրտի ծիծաղելի աչքապու-
թիւն. ցնդած տրամաբանու-
թիւն. . . . .

(Մնացեալը յաջորդով)

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Բարիկ, 5 ապրիլ

ՎԻԿՏՈՐԻԱ ԵՒ ԻՌԼԱՆԴԱ

Անգղիոյ թագուհին Տուպին գնաց
չնորակալութիւն յայտնելու Իռլան-
տային, որ պէտք եղած զօրաց մեծա-
գոյն մասը կը հայթայթէ քրտտոնայ
ժողովուրդ մը ռնչացնելու որն զբ-
բաղուած լինէր ունի երկիր մը ունենա-
լու որուն հարստութիւնը Զէմպոլէն
ու Ընկ. ի նախանձը կը գրգռէ:
Քառասուն տարինէ ի վեր թագու-
հին ոտք դրած չէր «Քոյր» կղզեայն
մէջ: Այդ ճանապարհորդութիւնը քա-
ղաքական նշանակութիւն մը չունի,
կրեան անգղիացի միջնորդները եւ Իռ-
լանտայի ժողովուրդը, նորին Վեհա-
փառութիւնը ընդունելու է իր ասան-
դական հերթաթիւնութեամբ:
Այս ամիս «Ազատն Իռլանտա» շատ
հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու
տայ Իռլանտացեաց վիճակին վրայ: Ա-
սոնցմէ մի քանին առաջ բերենք:
Սրգէն 1838ին Ուէլինկոնի գոյքը
կը յայտարարէր թէ՛ երբեք ինք երկիր
մը չէ տեսած այնքան զթաղող որքան
Իռլանտա. 1841ին անգղիական խօսա-
րանք ապահովութեան օրէնք մը կը
քուէարկէր եւ Իռլանտացեաց կարգի-
ւունքը զէնք կրելը:

(*) Տ. Ճանկելեան իր բայ նամա-
կին մէջ յայտարարած էր թէ որչափ
որ գողն է գող նոյնչափ եւ գողցնել
տուողը: Ամեն ոք Տ. Ճանկելեանի
այս անհարկութիւնը վերագրեց Պալ-
քանան ներկայացուցիչին, որ սակայն
իր սովորութեան համեմատ լռեց, այս
լուրջ ամբաստանութեան դէմ ալ: Եթէ
այդ անհարկութիւնը ուրիշի մը նկատ
մամբ էր, Տ. Ճանկելեանէ կը խնդ-
րուի, որ հերքէ այս վերապահութիւ-
նը այդ ներկայացուցիչին, եթէ լռէ,
համակերպած պիտի ըլլայ:

1842ին «անգղիական ախար», սովը
Իռլանտայի մէջ կը տարածուէր: «Իռ-
լանտայի մէջ ժողովուրդը խեղճ եւ ա-
նօթի է» կը գրէր հրապարակագիր մը:
1842, 1844, 1845ին մարդիկ անօ-
թութիւնէ կը մեռնին առատ հունձ
քերու քովը, ապի առաջ կուգայ իւր-
ազութիւն մը որ խտրութիւն կը ճըն
շուի:
1846ին Լօրտ Ռուսսէլ կը գրէ. —
«Մենք Իռլանտան աշխարհի ամենա-
խեղճ երկիրը դարձուցինք»: 1847ին
Պիտկհամ Ստորին սենեկին մէջ կըլէր.
«Մ. Ն. 6, 000, 000 բնախնդիր լուսա-
հասցնելու. եւ խնդրեցնելու վրայ
ենք»: Թալմզ փետրուարին կը գրէր.
89, 758 զաղթողներ Գառաւա մեկնե-
ցան ասոնց հիւզէն մէկը ճանապարհ-
հին կը մեռնին»

1848ին նոր սով. մարդիկ քաղցէ կը
մեռնին, ապստամբութիւն եւ ճնշում:
1849ին, 90, 440 անձինք անաէր ա-
նօգնական զաւարթը ցրուած են: Սըր.
Ռօպ. Փիլ իր լուրիս 8ի ճառին մէջ
կըլէ. «Զիմ կարծիք թէ քաղաքակիրթ
կամ բարբարոս ու եւ ժողովուրդի մը
պատմութիւնը սարսափներու, այնպիսի
տեսարան ներկայացուցած լինի:
Միւս տարին 104, 163 անձինք ճընչ
մօնց գոհ կըլլան. 1851ին 68 023
հոգի իրենց բնակարաններէն կը վը-
ռնուին: Կը հաշուեն թէ տասը տա-
րուան մէջ 202, 545 տուներ քանա-
ղուած են զօրքերէն: Վերջապէս հալա-
ւանքները կը տեսնեն 1852, 1853,
1856 1857, 1858. 59 եւ 60 թուա-
կաններուն. յետոյ գործակալ կը սկսի
եւ կը տեսէ մի չեւ 1870 առանց զաղ-
րելու:
Քսան տարի՝ 1851էն մինչեւ 1871
Իռլանտայի կայսերական տարբեր 75
0/0 աւելցան, մինչ ժողովուրդը երկու
լով կը պակսէր:
Վերջապէս 1885ին յրատարակուած
հաշուէ մը կը տեսնուի թէ Վիկտորի-
այի իշխանութեան ժամանակ
Անօթութիւնէ մեռած 1, 225, 000
Գաղթած 4, 186, 000
Իրենց ինչքերէն զըր-
կուած 3, 660, 000
Այս թիւերուն վրայ աւելցնելու է
նաեւ 1786էն մինչեւ մեր օրերը պա-
տահանները:

ՁԱՐԻՆ ՊԱՐԳԵԻԸ ՊԱՐԻՋ ԲԱՆԱԲԻՆ
Ռուսիոյ կայսրը սքանչելի նուէր մը
բրած է Բարիկ քաղաքին. այդ պար-
գիւ կը ներկայացնէ Ֆրանսայի աշխարհ
հաջող տախտակ մը որ յօրինուած է
բարձրաքանդակով որուն գործածուած
են գեղեցիկ եւ ազնիւ քարեր:
Գործը անգլին հրաշակիրտ մէ. զոր
Բարիկ բերաւ առջի օր զօրավարն Մօս-
թալէնքօ. եւ որ իցոյց պիտի գրուի
ցուցահանդէսին մէջ:
Ձա՛ռաւն գոյնեղով քարեր ֆրան-
սայի գաւառները կորչուն: Քաղաքնե-
րը ազնիւ քարերով են ներկայացուած:
Աշխատութիւնը, գործածուած անգլին
քարերն ի նկատի առնելով կարելի է
ըսել թէ այդ քարաէնը ճշմարտա-
պէս կայսերական նուէր մէ:
Ս. Գ.

ԵՐԿՈՒ ՎԱՐԺԱՊԵՏՆԵՐ

Ամսոյն 20ին, նախնական դա-
տարանին առջեւ տեղի ունեցաւ,
քաղաքիս երկու նախկին դատա-
տուններուն Արմէն Շիտանի եւ Յ.
Տուրսունեանի դատաւարութիւնը,
օտար եւ ազգային հետաքրքրին.
րու խումբի մը ներկայութեան:
Ասիկ ամիսներ յառաջ կըլլէր Շի-
տան ուսուցիչ ըլլալու պատիւը կը
վայելէր, եւ իր հանձնած ուղղակիով
աշխարհ կը լինգացնէր, կսկսի ան
վայել լեզու մը գործածել, եւ գոր-
ծածելու հրահանգներ տալ նաեւ
աշակերտաց Յ. Տուրսունեանի դէմ:

Այս եղելութիւնէն յուզեալ. որ-
պէս թէ օր մը Յ. Տուրսունեան
կը յարձակի վարժարան ու Շիտա-
նը գորսա քաշելով լու մը կը տփէ
եւ ի կարգ կը հրաւիրէ զայն: Իսկ
Շ. տան ուղղակի դատարան կը վա-
զէ ու գատ կը բանայ այդ պարտ-
նին դէմ: Մենք չենք կրնար այս
տխուր իրողութեան որ աստիճանի
ճշգրիտ լինելը երաշխաւորիլ եւ
կամ մանրամասնութեանց մէջ մտ-
նել քանի որ դէպքին պարագայ
ները մեզ մոթ են: Միայն թէ
գատի գործը կար ու կը մնար, ու
րուն էլքին կը սպասէին շատ մը
հետաքրքրներ:

Գիւս դատաւարութիւնը տեղի
չունեցած Ազգի եւ ուսուցչական
պատուոյն նախանձախոհի անձնու-
ւորութիւններ կը գիմեն Շիտա-
նին, գործը անուշ տեղը կուգե-
լու եւ հաշտութիւն մը գոյուցնե-
լու համար. բայց անկարելի կըլ-
լայ այդ քննախնդիր պարտը հա-
մազել ու ետ կեցնել դատէն: Մին.
չեւ իսկ հատուցում մը ընելու ա-
ռաջարկն ալ կըլլայ, սրուն փոխա-
րէն 200 ֆրանքի գումար մը կը
պահանջէ գինեատն մը անկիւնը
բացած իր ծխով: Ըսու պատու-
հանին դրամաւորութիւնը շտիկու-
համար. գիտողներ կըլլան որ ծա-
նօթ դատաւարութիւնը, աւելի
չահակցական հաշտարարութե-
միւն մէ. քան թէ պատուաւորա-
րութիւն մը, ու կը հեռանան բը-
նական վայրոյթով մը: Միեւնոյն
ընդգիծութեան կը հանգիպին դա-
տաւորին կողմէ եղած առաջարկ-
ները հաշտութեան մասին:
Արմէն Շիտան աշխարհ կը յա-
ռաջանայ որ կողմէ նոյն իսկ տեղ-
ւոյս Հայ քահանային երգումի կան
չուիլն իսկ չընդունիլ. ո՞վ գիտէ
անձնական ինչ հաշիւներ նկատի
ունենալով, այդու ուղղային նուի.
րական իրաւասութեան մը դէմ
ոտնահարել. բարեբաղդարար եղած
լուրջ գիտողութիւններէն խելարե-
րած ետ կը կենայ այդ յանգուցն
քաղցէ: Այս միջանկեալ պատա-
հարը այնքան ինձ զարմանք ազ-
դած է, մանաւանդ ուսուցչի մը
կողմէ առաջարկեալ ըլլալուն, որ
վիհապահութեամբ կը յիշիմ. եւ
թիւրիմացութիւն մը ըլլալ կար-
ծիլ աւելի նախամեծար կը համա-
րիմ:

Վերջապէս դատը տեղի կունե-
նայ եւ Յ. Տուրսունեան հրեք օր-
ուան բանտարկութեան կը դատա-
պարտուի:
Թէ Տուրսունեան (իր անմեղու-
թիւնն փաստելով) եւ թէ Արմէն
Շիտան գոհ չի մնալով արուած
վիճակէն վերաքննութեան կը դի-
մեն. որուն վերջաւորութիւնը կը
խոստանում ժամանակին գրիլ Զեզ:
Ժամանակէ մը հետէ Պուկարա
հայ վարժարաններու մէջ ընդուն-
ուած որպէս ուսուցիչ կարգ մը
բաղդաւանդիւններու հպերիլ արարը
ները, յարուցած գաղթակցութիւն.
ները բաւական սուղի նստան ու
նստելու վրայ են Հայ ազգաբնա-
կութեան, որուն պատասխանատու
ութիւնը կը ծանրանայ միմիայն
պաշտանական մարմնոց՝ թաղական
խորհրդոց եւ հոգաբարձուաց վը-

րայ: Քանի որ անոնք են միայն
որ ըստ հաճոյս, եւ շատ անգամ
ալ տգիտաբար կամ կողմնապահու-
թեամբ գիրենք շողքորթողը
կամ սեռաւն կանուխ իրենց դէմը
եղողը, որպէս ուսուցիչ, աղբիւն
ամենամեղաբան յարկէն ներս կը
խտթեն ու կը յանձնեն անոր մա-
տաղ սերունդը, դուռ բանալով.
պագայ խեղդիւններու ու երկպառա-
կութիւններու:

Արգիճ՝ պիտի գիտնանք օգ-
տուիլ մեր կրթած փորձութիւննե-
րէն:

23 մարտ Պոռկազ

1800-1900

Ի.
ԲՈՒՆԱՍԻ

(Շարունակ. նախորդ քուէն)

Ժողովրդային շատ ծախող սկիզբ մը
ունեցած է Բրուսիոյ համար. իր Ֆր-
րանսայի հետ Սահմանակցութիւնը բը-
նական պատճառ մը եղած էր նարո-
ւէնի ազդեցութիւնը անդով ընելու
այդ երկրին մէջ: Բրուսիա Պոնապո-
թի անդամագրելի եւ զօրեղ իշխանու-
թեան առաջի կարգին ինքն ալ լա-
նօթէն տեղի առած էր կորսնցնելով իր
կարծիքը հաճախները. այս հոգիին
կորստէն զատ, բարոյական հեղինա-
կութիւն եւ վարչական ինքնուրոյնու-
թիւն գրեթէ փճացեր էին:
Ֆրէսէրիք Վիլհէլմ Գ. թագաւորը
նարոյէնի մէջ կայր եւ ամենազու-
գործիքը զարմած էր. նարոյէն կը
պահէր Հոնէնցօրներու ցեղը իրենց գա-
հուն վրայ որպէսզի անոնց միջոցաւ
Բրուսիան ի նպաստ իր շահուն գոր-
ծածէ: Այն ատենը ինչպէս Եւրոպայի
շատ մը կողմերը, նոյնպէս ալ Բրու-
սիոյ մէջ ազատական գաղափարները
ընդհանրանալու վրայ էին. ամեն կող-
մէ վարչական գրութեան տանտա-
փակ եւ միապետական վիճակին փոփ-
խութիւնը կը պահանջուէր. թագա-
ւորը Ֆրէսէրիք Վիլհէլմ Գ. հայրենա-
սէր եւ իր ժողովրդեան գոհացում տա-
լու լիովին արամադիր ըլլալովը հան-
դերձ ակամայ իսկ կը մնար հանրային
շատ արգարացի պահանջութիւններէն
դէպ նարոյէնի կամքին համեմատ:
Այս բանապետական գրութիւնը եւ նա
բողոքեան արշաւանները ու երկրին
վիճակին յարափոխութիւնը Բրուսիան
յիստին չբաւարարութեան մէջ ձգած էին:
Միեւնոյն ատեն Պոնապոթ հարկա-
գրեց Բրուսիան ամեն առեւտրական
յարաբերութիւն խզել Անգլիոյ հետ ինչ
որ ժողովուրդն ու երկիրը ծայր աստի-
ճան ընկճեալ կացութեան մը մատու-
ւելով կատարեալ խաղալիք մը դար-
ձուց Ֆրանսայի կայսեր ձեռքը: Գը-
գոհութիւնը ընդհանուր էր եւ յառա-
հատական շարժումի մը պատրաստակ
նութիւնը մեծ. բայց անեղ կայսեր յա-
ջորդական յաղթանակները գիրենք ա-
ռաւ սարսափի մէջ ձգելով ակամայ հա-
մակերպութեան մը հարկադրած էր:
Այս շրջանին մէջ պատահեցաւ Մոս-
քուայի հռչակաւոր արշաւանքը, որուն
Բրուսիա ակամայ միացած էր Ֆրան-
սայի հետ: Բայց այդ արշաւանքին ձա-
խող ելքը Գիւրման ժողովուրդի բաղ-
դին նպաստաւ որ զարմուտք մը տու-
աւ. այդ պատահաւորութիւնն օգտուելով
միահամուռ ոտք իւրա Գիւրմանիա Գաղ-
ղիացոց անտանելի եւ փճացնող լու-

ծր նետելու համար։ Թագաւորը երկար
ատեն վարանելէ յետոյ դաշնակցեցաւ
իւր սիրոյ հետ բնորոշ Նաբոլէոնի եւ
այսպէսով Բրուսիա ամբողջ Գերման
տարրին եւ Պետտի թեանց զլուրը ան-
ցաւ։ Այս անգին շարժումին արդիւն-
քը եղաւ Լայփցիկի հիւքսորեայ անտիլի-
պատերազմը որով Պոնափաթի Մոս-
քուի մէջ կրած պարտութիւնը զը-
լուի ելաւ եւ Ֆրէտէրիկ Վիլհէլմ թա-
գաւորն ու Աղէքսանտր Ա. սուս կայ-
սրը թարիզ մտան։

Այս հարստեան ինչպէս եւրոպան,
նոյնպէս Բրուսիա եւ ամբողջ Գերման-
ական ժողովուրդը կազմաւորէր Նաբո-
լէոնի երկաթեայ ճանկէն։ Լայփցիկի
պատերազմէն յետոյ անգի ունեցող Վի-
լհէլմայի արքայաժողովին մէջ Բրուսիա
վերստացաւ իր հողային եւ քաղաքա-
կան նախկին վիճակը ինչ որ ալ աւել-
ի պատճառով եղաւ Վալթէրլայի պատե-
րագէն վերջը, ուր Գաշնակից պե-
տեթիւնը ինչպէս նաեւ Բրուսի-
վերջնական հարւածը կոտային Նաբո-
լէոնի։

Նաբոլէոնի անկումէն վերջ, Բրու-
սիոյ մէջ ալ աւելի լսելի եղաւ ազա-
տականներուն ձայնը. սակայն թագու-
որը փութաց բաւականաչափ զոհա-
ցում առաւ։

Ֆրէտէրիկ Վիլհէլմ Գ. հաստատեց
նաեւ Գերման միւս պետութեանց հետ
մարտային միութիւն մը, որ նախաշա-
վիղ եղաւ օպպոզիտ հոյակապ միութե-
ան։ Միեւնոյն ժամանակ ուղեց կը-
րուական միութիւն մ'ալ առաջ՝ բերիլ
որոն համար ծայր աստիճան յամառու-
թեամբ աշխատեցաւ, բայց միշտ խոռ-
վոթիւններ եւ արգելքներ պակաս չի
ընել եւ այդ խռովութիւնները տեւե-
ցին մինչեւ իր մահը։ Ֆրէտէրիկի իշ-
խանութիւնը Բրուսիան նախանձելի
յիւանի մը մէջ մտցուցած էր. երբ մե-
ռեւ հայրենասէր եւ ժողովրդասէր թա-
գաւորը մը նամբաւ ձգելով պատմու-
թեան մէջ, իրեն յաջորդեց ազան Ֆը-
րէտէրիկ Վիլհէլմ Գ.։

Ֆրէտէրիկ Վիլհէլմ Գ. տկար հիանդ
թագաւոր մ'էր. նոյնպէս ալ տկար ե-
ղաւ իր իշխանութիւնը իր օրով Պէս-
լին մեծ յեղափոխութիւնը ծագեցաւ
որ թագաւորը սահմանադրութիւնը տա-
լով կրցաւ վերջ մը տալ ներքին խռ-
վոթիւնն ու մեծւոյն ժամանակամիջո-
ցին ծաղկեցաւ Լէհերու ապստամբութիւ-
նը որուն մէջ թագաւորը շատ մարդա-
սիրաբար եւ մեղմ վարուեցաւ այդ զր-
քող ազգին հետ մինչդեռ իր զրացի-
ները Բրուսիա եւ Աւստրիա աններիկ
խոտութիւններ ի գործ կը դնէին Լէ-
հացոց արգաւ պահանջումին հակադէպ։

Ֆրէտէրիկի օրով Բրուսիական կա-
ռավարութիւնը Զ. իցերիոյ թողուց
վերջնականապէս Նէօլաթէլը։

Թագաւորին հիւանդութիւնը երթա-
լով սաստկացաւ մինչեւ իր բանակա-
նութիւնը կորսնցնելու ատիճան. եւ
պարտաւորեցաւ հրաժարիլ գործէն եւ
մէկ տարի յետոյ մեռաւ անգաւակ ու-
րով իրեն յաջորդեց եղբայրը Վիլհէլմ
իշխանը, Վիլհէլմ Ա. անունով։

Վիլհէլմ Ա. իր իշխանութիւնը օրի-
նակի կորովով մը կսկսի. նոր թագա-
ւոր իրեն նպատակ ըրաւ Բրուսիան
օտեւել զինուորական պատկանելի ու-
ժով մը եւ ուսումնապէս։ Առաջին գոր-
ծը եղած է Սահմանադրութիւնը նորո-
շել այնպիսի ձեւով մը որ, հանրա-
թեան գոհացում տալով հանդերձ կը
պահէր նաեւ արքայական իշխանու-
թեան զերակայ հիգիւնակութիւնը։

Վիլհէլմ Ա. իր այս առաջին քայլին
մէջ իսկ զգուշացուց իրեններուն հանդի-
պեցաւ ազատականներուն կողմէ։ Բայց
Պրիւսիա կոմսին վարչապետութեան
կողմէ վերջ մը տուաւ անկարգու-

թեանց եւ իրերու ընթացքը կանոնա-
ւոր ուղղութիւն մը առաւ։

Գերմանական դաշնակից պետու-
թեանց մէջ միութեան մը փափաքը
ընդհանրացած էր. այդ փափաքին վը-
րայ Պրիւսիա գծեց քաղաքականու-
թեան ուղղութիւնը որ էր մեծցնել
Բրուսիան ամեն կերպով, որ կարե-
նայ պատեհ առիթի մը գոյանալիք մի-
ութեան պետը ըլլալ։

Պրիւսիա քայս ծրագրին իրագործմա-
նը համար ձեռք առած միջոցներն են
Ճանիւարքայի Աւստրիոյ դէմ Բրուսիոյ
կողմէ մղուած կռիւները։ Այդ պատե-
րագմներով առաջինէն կըստանար Շլէզ-
վիգ-Հոլշտայնը, իսկ երկրորդին եւ-
քովը Փրակայի դաշն. զիւրը կոտորա-
գրութիւն, որուն համեմատ Աւստրիա
միանգամ ընդ միշտ դուրս կեղծէր Գե-
րմանական դաշնակցութիւնէն։

Այս դէպքերէն շատ քիչ վերջն է որ
Պրիւսիոյ գահուն չորսը դարձած խըն-
րոյ մը առթիւ Պրիւսիա Գերմանիա
ճարտար քաղաքականութեան շնորհիւ
Ֆրանսա պատերազմ հրատարակեց իր
բուսիոյ դէմ։

Այս պատերազմով ալ Բրուսիա իւ-
րացոյց Ալզաս Լոթէրը եւ մինչեւ Բա-
րիդ քաղեց ուր Գերման դաշնակից
Պետութիւնը Նաբոլէոն Գ. ի գերի իյ-
նալովը կործանեալ Ֆրանսական կայս-
րութեան բեկորներուն վրայ Գերմա-
նական կայսրութիւնը հրատարակեցին
եւ կայսերական խաղը ստացաւ Բրու-
սիոյ թագաւոր Վիլհէլմ Ա. որ այդպէ-
սով նաեւ կըլլար կայսր Գերմանիոյ։

Եւրոպայի մէջ տեղի ունեցած քա-
ղաքական մեծ յեղաշրջումով կը փոխ-
ուէր նաեւ ամբողջ Եւրոպայի կացու-
թիւնը եւ միջազգային աշխուրհավարու
թիւնը տարբեր ուղղութիւն մը կըլ-
տանար, որուն վարիչը պիտի ըլլար
այլ եւս Պրիւսիա։

Բրուսիոյ ձեռք բերած այս մեծ յա-
ջողութիւնն ու շահը ապահովելու հա-
մար Պրիւսիա յաջողեցաւ կազմել եր-
բեակ նիզակակցութիւն մը Գերմա-
նիոյ, Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ մէջ։

Պրիւսիա արտաքին աշխարհավա-
րութեան շնորհիւ Գերմանիա առհաս-
տակ օգտուած է ինչպէս նաեւ ներքին
վարչութիւնէն ալ, որուն շնորհիւ նիւ-
թապէս եւ ուսումնապէս ձեռք բերած
առաւելութիւնները նշանակելի են։

Պրիւսիա պաշտօնավարութեան մէջ
կարեւոր տեղը չի բռնէ ընկերակա-
րականութեւնը եւ գործատուներու դէմ մը-
ղած կռիւ որուն մէջ այս երկաթեայ
Պետական մեծ մարդը մինչեւ վերջ ան
նկուն մնաց։

Յանուն Գերմանիոյ Պրիւսիա ծայ-
նը մեծ դեր ալ ունեցաւ Բուսոթուրք
պատերազմէն վերջը Պրիւսիա վեհաժող-
ովին մէջ. նոյն ատեն Պրիւսիա քա-
ղաքական ծրագրերն ու ծայրը ոչ
նուազ նպատակաւ հանապազ, ինչպէս
նաեւ ճնշուող ամեն ազգերու անհա-
խաճելի կացութեանը շնչաւուկուն։

Բրուսիա եւ Գերմանական նորածին
կայսրութիւնը իր մեծութեան եւ զար-
գացման ճանքուն մէջ էր, երբ վեր-
ջացաւ Վիլհէլմ Ա. ի արդիւնաշատ իշ-
խանութիւնը իր մահովը. անոր յա-
ջորդից իր ազան Ֆրէտէրիկ Գ. հի-
ւանդ վիճակի մէջ որ հազիւ թէ երեք
ամիս ապրելէ յետոյ մեռնելով արքա-
յական եւ կայսերական գահը բարձրա-
ցաւ Վիլհէլմ Բ. արդի կայսրը։

Վիլհէլմ Բ. իր մեծանուն հօր եւ
Մեծ վարչապետին սկսած գործին հա-
ւատարիմ շարունակողն է աւելի ճշ-
կուն քաղաքականութեամբ։

Գերմանիա այսօր իր ունեցած պատ-
կանելի զինուորական եւ ծովային ու-
ժերովը, ձեռք բերած գաղթավարչի-
ւոր, ուսումնական եւ ճարտարարուես-

տեան յառաջդիմութիւններովը քաղա-
քակիրթ աշխարհի ամենէն հեղինակա-
ւոր տեղերէն մին կը բռնէ։

(Շարունակելի) Ս.

ԼՐԱՔԱՂ

Կրմանք թէ Օրմանեան դեռ
կը յամառի իր հրաժարականին
վրայ. Բ. Գրան եւ Պատրիարքին
միջեւ յարաբերութիւնները դադ-
րած են առ այժմ։ Սիսի կաթո-
ղիկոսական ընտրութիւնը յետա-
ձգուած է գրէթէ անորոշ ժամա-
նակի մը համար. խապստան եւ
պիսկոպոս՝ որ Երուսաղէմայ Լու-
սարարապետ ըլլալով, մինչեւ Զա-
տիկ վերադառնալու յուսով մեկնած
էր, այժմ առանց չուանի կապ-
ուած կը մնայ Կիլիկիոյ մէջ. հե-
տեւաբար պատկական տօներու առ-
թիւ Երուսաղէմայ տաճարներն ալ
Լուսարարապետին բացակայու-
թեան պատճառաւ իրենց տօնական
պահալ-ուղիքումներէն զուրկ պիտի
մնան։

— Ինչպէս ուղղափոյն շատերուն
ծանօթ է, թուրք բռնակալութիւ-
նը տառնեակ տարիներէ ի վեր գա-
ւառներու մէջ թատերական ներ-
կայացումները խոտիւ արգիլած է
կիրասանի ազգային իրենց մէջ
Դիմակաւորաց՝ անունով խուճը մը
կազմելով բարեկենդանի շարքիւն
սկսեալ ի նպատակ տեղւոյն ազգա-
յին վարժարանաց ներկայացումներ
տուած են. տեղւոյն կառավարու-
թիւնը նկատելով թէ բարեկենդա-
նի առթիւ դիմակաւորութիւն ու զը-
րարճանալու դէմ ու եւ է արգիլք
մը չէ տրուած կեդրոնէն թոյլա-
տու աչօք դիտած է Հայոց այդ
դիմակաւորաց խումբը, որ հիմէ
«Թատերան» կամ «Թատերաբերաց»
անունը կրէր անպատճառ արգի-
լի պիտի բողոքէր։

— Պատրիարքարանէն հրկրորդ-
անգամ ըլլալով անցեալ օր Գիր-
այցելու հովիտն ու տեղւոյն թաղ
խորհուրդին պաշտօնապէս եկած
են, որոնք կը պատուիրեն փիլո-
սոփայիկ Տէր Գեորգ քահանային
խոտիւ արգիլի որ վառնայի եկե-
ղեցոյն մէջ բնաւ չի քահանայա-
գործէ. հիմէ սա կրկին անաստեղ
զինքը քաղաքէն հեռացնելու հա-
մար ամեն միջոց գործադրութեան
դիմելու թող. խորհուրդը Պատ-
րիարքարանէն արտօնեալ է։

— Տեղւոյն թաղ. խորհուրդոյ
ընտրութեան տեղեկագիրը ժամա-
նակին պատրիարքարան ղրկուած
էր, կեդրոնական վարչութիւնը
զայն քննած ու օրինաւոր գը-
տած ըլլալով անցեալ շաբթու պաշ-
տօնական վաւերաթուղթը խոր-
հուրդին հաղորդած է։

— Հինգաբլի իրիկուն «Վէսել» հայ
թատերախմբին կողմէ չքեղ կերպով
ներկայացուեցաւ Յիսայիայի մօր մը
զղջումը անուն բարոյակից թատերա-
խաղը։ Ինչպէս մեր նախորդ թուով
ճանուցած էինք, այդ ներկայացումը
ի նպատակ Տիկին Գրան Բրուսիանի տե-
ղի դէնցաւ։ Գլխաւորապէս տիկինը

ու Պ. Պապանի իրենց ստանձնած կա-
րեւորագոյն դերերուն մէջ կատարեալ
յաջողակութիւն ցոյց տուին. տիկին
Գրան թախծալից կնոջ մը բնական ե-
ղող ամեն ձեւերը կրցաւ պատկերացը-
նել. Պ. Պապանի նախանձորդ, խաբ-
ուած ու զգայուն ամուսնոյ մը եւ ծը-
նելատէր հօր մը բոլոր յոյզերը ու զգաց-
մանց արդայայտութիւնները բէմին վը-
րայէն կրցաւ ցոյցնել խուռն հանդի-
սատեաներու երեւակայութեան մէջ։

Պ. Շաքարեան եւ Պ. Պէնիկան իրենց
յստակ առաջանութիւններովը կրցին
դերասանէ մը սպասուած ճկունութեան
թերին գոցել։

Վերջապէս հինգաբլի գիշերուան
ներկայացումը իր ընդհանուր գծերուն
մէջ բոլոր հանդիսականաց վրայ լաւ
տպաւորութիւն թողուց։

Հանդիսականները գրեթէ ամբողջ-
վին հայեր էին։ Այս պարագային խումբ
բին ուշադրութիւնը հրախրելով կը
յանձնարարենք որ քանի մը շաբաթը
անգամ մը հայ լեզուով ալ ներկայացում
ներ տան։

ԿԸ ՓՆՏՈՌՈՒՆ

Բնիկ էվերէկցի Տօկրամանեան
Ս. Թորոսի որդի կերակուս անու-
նով կօշկակար մը՝ որ ասկէ առաջ
Սիլիւստրէի մէջ ամուսնացած է եւ
7 տարիէ ի վեր իր ծնողքին նա-
մակ չէ դրած։

Նոյնպէս վանայ նահանգի կարճ
կան գաւառէն Մարտիրոս տէր
Մանուէլեան անունով 27 տարե-
րեկան երիտասարդը՝ որ 3 տարի
առաջ Ռուսիոյ Եւա քաղաքին
մէջ երկրաշարժի մը քով օգնական
է եղած ու իր ծնողաց նամակ չէ
գրած։

Կը խնդրուի մեր ընթերցորեն-
քէն որ եթէ գիտեն այս երկու
ազգային ուր գտնուիլը եւ ինչ
գործով զբաղիլը հաճին խմբագ-
րութեան իմացնել. որպէս զի
մենք ալ իրենց ծնողքներուն հա-
ղորդելով ուրախացնենք զիրենք։

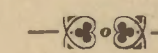
ԻՐԱՌՈՒՆՔԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Տ. Բուռնակ Կօյոստատ. — Դուք
վճարած էք մինչեւ 1899 դեկտեմբեր
31. միայն կը մնայ վճարելի Ձեր
ներկայ տարւոյ բաժնեգիրն։

— Տ. Բարսեղ Չամպագեան. —
Ենիճէ. Գարթընըրը գաղուլ իթ-
տիք, քաղաքաւարտ է օտէտիք,
իւրեքընընէն ինչի իթտիք, Փագաթ
սիդ էլան պօրճընըր է օտէմէտի-
նիդ. սէպէպ։

Տ. Տօթ. Օր. Ֆիլիպէ. — Ստա-
ցանք ձեր ներկայ տարւոյ բաժնե-
գիրն 12 ֆրանք։

— Տ. Լ. Բ. Շուկա. Ձեր ստո-
րագրութեան մեզ անձանօթ ըլ-
լալուն պատճառաւ թղթակցութիւն
նր չենք կարող հրատարակել։

ԹԻՒՐԲԻԱ ՆԱԿԱՏԻՍԱԹԸ

Հազի Օսման բաշանըն վեֆա. թընտան տուլալը Ալմանիա իմրէ. բաթօրը Սուլթանա թէէսիֆինի պէյան իտէն պիր թէէկրաֆ վեր. միշ տիր :

Քէզա Օսման բաշանըն մախտու մը իքմալը թահսիլ իշին Ալմանիան իքինճի օրտուսընտա պու լունտըղընտան մէզքիւր օրտու զա պրթանը Սթանպուլ Ալման սէֆա. բէթի աթաշէ միլիթէրի վասթա սր իլէ թէէսիֆինի պէյան իթ միշտ տիր :

Սթանպուլ էնէպի էլիլէրի տա խի ումուէն Օսման բաշանըն մախ տուլարընտ տիր պէյանաթտա պուլունմուշար :

—Սիւլթանպուլ Հազի Օսման փաշանըն եէրինէ Սապէյին միւ. չիրիկինէ Զէյնէն վէ Եսէնան մու հարէպէլէրինտէ թիւրք գոման. տանը պուլունման մէշտուր էտ. հէմ փաշա թալին օլընմըշ տրր :

—Սաթրազամըն մախտու մը ճա վիա պէյի էօլտիւրմիշ օլմասընտան տուլալը Սթանպուլ ճինայէթ մահ. քէմէսի թարաֆընտան ըքի տեֆա իտամ ճէզաընա մահքիւմ օլուն Արնաուուտ հաճի Սուլթանաթանըն իտամ հիւքմիւ մահքէմէյի թէմ. եիլտէն նագս օլընմըշ տրր :

—Սթանպուլ իլէ Պերին տրա. սընտա եէնի պիր չրմէնտըքէր իսթիթը թէէքիլ օլընուպ իլք գա. թաթ պու կէշէն բէրէնպէհ կիւնի իլլէմէկէ պաշլամըշ տրր :

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Պուկար գրաթ Վէ թիճարէթ նազըրը Մ. Նաշէվիշ Բարիկ սէր. կիի ումուսիսին քիւշաթընտա Պուկար չիւպէսինտէ հազրը պու լընմագ իւզէրէ Բարիկէ կիթմիշ տիր :

—Պուլը Ֆրանսըղ կազէթալա. ըրն պէյանընա նազարէն Բրէնա հազրէթէրի Սան Ռէմօտան ֆա. նա կիտէճէք իմիշ. պա խոսուս պու սըրա կրանտ Տիւշէս Բալուգ. նա հէնուզ օն եէտի եաշրնտապու լընան քէրիմէսի էլէնա իլէ օրա. տա պուլընմագտա տրր, պուլունմ Բրէնա հազրէթէրի իլէ իզտիվաճը սէօլլէնմէքտէ տիր :

—Բրէնա հազրէթէրին Ս. Բեթերսպուրկա սիյահաթ իտէճէ. կի տախի շայէթտան տրր :

—Պուկար մէարիֆ նազըրը Մ. վաշէֆին եազընլարտա Պուկարիա մէքթէպէրինի թէֆթիշ իշին տէվրէ չըգաճաղը Սօֆիա կու. զէթալարընտ կէօրիւմիշ տիր :

—Պուկարիա քէօլլիւ բարթի. սինին Բէլլետա պուլունման մէր. քէզի գոմիթէթի պիր իլաննամէ նէշրի իլէ պիւթին Պուկարիա չիֆթիլէրին տէվամ իւզրէ մի. —

Թիւիլէր իթմէյէ, վէ հիւքիւմէթի հազրէ տիւշէն տէկին պազըրմագ տան վէ նիւմալիշտիտան կէրի տուլարմալա թէշվիպ իտէյօր :

Եսթըն Եսթլարտա, Բուսճուգտա վէ տիկէր պիր գաշ շէհրիլէրտէ. աւուս միթիլիլէր իճրա օլընմա. ղը մուգարրէր տիր :

Սթանպուլիլէ կէօրէ, Բուսճուք սաճաղընտա պիր քէօյտէ էհալի վէ տաքէր պէյինտէ գալկա վու. գու պուլուպ, իքի թարաֆտան պիր գաշ քիշի թէէլէֆ օլմուշ :

Պու գալկա պիր վարժապիտին տէրտէթ իտիլէճէկինտէն տուլար օլուպ, քէօլլիլէր վարժապիտի ժանտարմանըն էլինէ վէրմէկէ էմ. նիլէթ իթմէլէրէք միւտտուր ու. մուսիլ թէպիւմ իտէճէքիլէրին պիւ տիրմիշտիր :

ՍԻԻԹԵՆԷՎԿԻՅԷ

Ս. Սիւրիգանըն փալթաթտը օլուն վաշինկիսիտա Պօթլէրին մէնֆաթթընա պէօյիք պիր մի. թիւկ իճրա օլընմըշ տրր. իշպու միթիլիկտէ բաւըլման վէ Սէնթիթ օլալարընտան ըքք չօգ քիշի հա. ղըր պուլընմըշտր :

—Պու տէֆա Բարիկ սէրկիի ումուսիսինտէ էն գիտտէ ճալիպը հայրէթ օլուն, պիր տէնմէ տուլալ օլմըղը կվորա կազէթալարըն. տա օգուլնմըշ տրր, Մէքքիւր տու. լալ 106 մէթրօ եիւքսէքիկտէ պիր թէքէրէկ իլէ պու թէքէրէ. ին իւզլիլիտէ հէր պիրի գըրգ քիշի իսթիյալ իտէպիլի գըրգ վալօն պաղլանմըշ տրր. պու տուլալ 686,000 քիլօ աղըրլըղընտ օլուպ մաքինա վաթիթալ իլէ բէք սու. հուլէթիլ տէօնմէկտէ իմիշ :

—Կէշէն հաթիթա Բուսիա վէ Գօրէնա տէվիլէթիլ պէյինտէ պիր մարազա հասըլ օլմըղըն վէ ճա. բօնիա հարպ սէֆիլէրին Գօրէնա. յը մուհաֆալա իշին եօլա չըգ. տըզլարընը կալմըշ ըտըգ, Սօն հալաթիսթ մէսէլէին շու եօլտա գաբանաղընը պիլտիլիօր. եանի Բուսիա Գօրէնտան պիր իսքէլէ զապթ իթմէք նիլէթինի թէքք էլլէմիշ. օնա մուգապիլ տէ Գօ. ընա հիւքիւմէթի սալիր տէվիլէթ. լէրէ տախի հիշ պիր իսքէլէ վէ իլիման թէքք իթմէլէճէկինի վաթ իթմիշ տիր :

—Նիւ Եօրքտան Պիլին կալէ. թալարընա պիլտիլիօլար քի. Բուսիա Չին մէմալիքինտէ չը մէնտըքէրէր կալմագ իշին իմ թիլաղտը թալէպ իթմիշ. մէք. քիւր իսթիլար Լիւհանտան հօնան ֆիէ վէ վալկանտան Բէքինէ գտար թէմտիտ օլընմագ, Քէզա Բու. սիա տիկէր պիր իսթիթ տահա թալէպ իթմէք նիլէթինտէ իմիշ քի. ինկիլիկ հիւքիւմէթի մէքքիւր իսթիթըն իթիլաղընը իսթէմիշ, ֆաթաթ ըէտտ օլընմըշ ըտը :

—Ֆրանսա, Ս. Սիւրիկա, Ին. կիլիլէրա վէ Ալմանիա տէվիլէթիլ. ին Բէքիւտէթի էլիլէրի Չին հիւ. քիւմէթինէ միւլթիլիկ պիր նու. թա վէրուպ իքի ալ զարֆընտա Պօթլէր թապիր օլընան միւտհիշ պիր շիրքէթին լալվ ու մահվ օ. լընմասընը թալէպ իթմիլէր, աք սի հալինտէ տէվիլէթիլ քէնաի թապալալարընը մուհաֆալա իթ. մէք իշին հարպ սէֆիլէրին վէ տաքէր կէօնտէքէքիլէրին թէհտի տէն պիլտիլմիշտիր. շիմտիտէն պիր թազըմ հարպ վարօլարըն թա. քիւ իլիմանընա վասըլ օլմուշտր :

ՍՈՒՀԱՐԷՊԷ

Թրանսպալ մուհարէպէսի հապ գընտա շու սօն կիւլէրտէ. թի. տէքի հալաթիլէր տրնմըշ տրր :

—Սթանա Ռի. իլէրին 8 ապրիլ թարիխի իլէ տրմըշ օլմըղը պիր մալիլմաթա նազարէն, պէշ պէօ. իիք ինկիլիկ տաքէրի Սիւրիլիթ թարաֆընտա տօղրու. Եիւրիւմէքտէ իքէն Պօթլէր պիւ. տէր պիրէ տիլէ. իի մուհաթէրէյէ տուլալ եէսիլ տ. մըշտր վէ քէնտիլէրիտէ Սիլիթիլ. տէ տօղրու իլէրէմէքտէ պուլըն. յօլար :

—Թրանսպալ մուհարէպէսին իպլիթտաթընտան շու կիւլէրէ գա տար կէօնիլիլ օլարագ Պօթլ օր. տուսընտա պուլընուպ պէօյիւք խըտմէթտէ պուլունման ֆրանսըղ Սիլալալ վիլպուա Լօրտ Սէթու. էն գոմանտաթընտա պուլունման ին. կրիլ օրտուսը իլէ վուգու պուլուն պիր մուհարէպէտէ վուրուլուպ վէ. ֆաթ իթմիշ տիր :

—Բրէթթօրիտան 8 ապրիլ թա. թիլի իլէ սընան պիր մալիլմա. թա նազարէն Պէմֆօնթէն հու. գրիլարընտա վուգու պուլուն պիր միւտտաթէտէ Պօթլէր ինկիլիկ. լէրտէն 11 թօք վէ իքի վալկան մուհիլմաթ էլէ կիշիլմիշտիր :

—Պէթթօրիտան հալը. ըր հազգնտա Լօնտալալ վէրիլէն մալիլմաթա նազարէն ինկիլիկ օր. տուսընտա էլպիտէ վէ սալիլ լէվա զիմաթ սըզընթըն չէքիլմէքտէ ի. միշ, Պուլտան մաաաա 20 պին Պօթլ Պէթթօրիտան իհաթա իթ. միշտէր վէ պիր թարաֆտանտա իմ տաթ կէլմէքտէ իմիշ, Ուտնթ եէր. լիլէր իտէ ինկիլիկէրէ գարըն թէք ըտար սիլահ ալմըշտր :

—Լօրտ Ռօպէրթ թարաֆընտան վէրիլէն պիր մալիլմաթա նազարէն Պօթլէր Պէթթօրիտան էթրաֆ. լարընտա 10 միլ մէսաֆէտէ գարա գօլար պուլընտըրմագտա վէ Պէթթօրիտան իլէ մէրպուլ չըմէնտ. ֆէր իսթիլար կէօլէթմէքտէ ի. միշտէր :

—Հօլանտա գրալիցաթը վիլհիւ. մինա քէնաի էլի իլէ հալըլմըշ պիր մէքթուպալա մաաաա Ժուպէրէ. զէվ. ճի մէշհուր ժէնէրալ Ժուպէրին վէ. ֆաթընտան տուլար. քէտէրին պէյան իթմիշ տիր :

—Ինկիլիկէրա հարպիլէ նէլա. թիթ մարտ 24 թարիլի իլէ նէշր իթիլիկ ըէսիլ իլանմալէ նազարէն մուհարէպէսին իպլիթտաթընտան չիմտիլէ գաաա ինկիլիկէրին

գալար 20,605 քիշի օլուպ Պօթլ. լէրին ինկիլիկէր էլինտէ պուլ. նան Լալիլէր իտէ 5000 քիշի իմիշ տիր :

Պօթլէրին եէնի պիր ֆիլիպիլար

—Բրէթթօրիտան ըէսմէն վէ Լօնտա կազէթալարըն թաաթիլ իլէ սընան սօն հալաթա Պօթլ. լէրին եէնի պիր ֆիլիպիլարըն պիլտիլիօր. Պալմաթօր ճիլարըն. տա ապրիլ 7 տէ ինկիլիկէրտէն 600 քիշի թէէլէֆ օլմուշ վէ 800 քիշի եէսիլ տիւշմիշ. պու գալ. կաաա Պօթլէրին օրտուսը ժէնէ. իսլ Տըվէրին գոմանտաթը ալթի. տա իմիշ :

ԹԻԻՃԱՐԻՅԷ

ՊՈԳՊԱԼԻՅԷ

Վարնա բիպաթընտա պազպիլէ մալիլէրին պու կիւնքի ֆիլաթը, պ. թուր ֆրանկ իլէ. Ֆր. Սթ. Գ.Ո.Ղ.Վ. — Ֆիլաթը կիւնպէլին արթմագտա տրր. 1.85/2.10
Շէֆէր. — (Բէլլէ) քիլօ 59—/60.—
» (Բէսմէ) սանաթ 31.50/32.—
Բիլիլն. — ճաբոն չու. 40.—
Քիլիլն. — Ֆիլիպէ չուվար 35.50/36.—
Բիլիլն. — Ինկիլ. մալ կէլմէյէ պաշլաթը չուվար. 27.50/28.—
ԿԱ.Չ. — Սանաթը 10.50.—
Չէթթիլն. ԵԱ.Ղ. — քիլօ 1.20/1.30

ԲԱՍՈՒԳ

Վարնա մազազալարընտ իլիք տա. թըլարըն. Ֆր. Սթ. Ինկիլիկ իլիլիկ Ն. 8/14 10.30
» Ն. 18/24 12.30
Եէրիլ իլիլիկ Ն. 8/14 10.—
Չիլ բաժնուք հօգա 2.—

ՉԱԽԻԼԻՅԷ

ՊՈՒՂՏԱՅ
Վալ. լիպար 53-57 հէք 9.50/11.25 ֆր.
Արապա » 55-56 » 10.60/12.20 ֆր.
ՖԱՍՈՒԼԵՍ. 100 քիլօ 13 /20 »
ԱՐՔԱ.
Լիպար 40-44 հէքթ. 8./8.60 ֆր.
ՄԸՍԸՐ
Արապա լիպար 55-58 7.50 ֆր.
Վալօն » » » 7.20/7.20 »
Վալօն մուամէլէսի ալթուն ֆրանգ. լէ. վէ արապա մուամէլէսի կիւլիլ ֆրանգէ, հանի նաթլէն 22 ֆր. 50
սանթիլ հիսապը իլէ տիր :
Կիւնտէ 1-2 վալկան պուլտալ էն. մէքտի տիր. էթրաֆտա մալ օլմաթըն սէպէպէ արապա տախի կէլմէյօր :

ՍՍՐՐՈՖԻՅԷ

Պուկար պանդաթըն գուրաքէրէն գաաթը 22 ֆր. 47.50 սանդիլմ կիւլիլէ 20 ֆր. ալթուն վէրէճէկինի կէսթի. իլիլ իտէ տէ, պէյնէլանա նաթլէն 22 ֆր. 50 սանդիլմէ ալուպ վէրիլմէ. տէ տիր :
Թիւրք լիպար 22 ֆր. 90 սանթիլմ ալթունա պէտէլ պանդա գապուլ իթ. մէքտէ տիր :
Պազըր վէ նիլէլ ազճէնին կիւ.

ՉԱՏԻԿԱՆ «ՉԵՕՐԷԲ»

Միւ խնամքով և ընտիր իլլով պատրաստուած Չատիկան Չի. թէքիլ կը վաճառուին «Սանթիլմ» գարեջրատունը :
Գինիլը գիւրամաալիլի :

ԲԱՍՐՈՆ «ՍԱՆԹՐԱԼ»

Այս երկուլ վէսէլի գերաա. նալան խումը պիտի ներկայ. ցնէ, Ժողովրդեան մէջ խիստ ընդ. հանրացած «Լէլա իլէ Մէճնուն» խաղը 6 արարուածով :
Վաղը. կիրակի պիտի ներկայ. ցնէ «Ալփիլիկէրին» 4 արար :

ОТГОВОРНИКЪ Н. Драгулевъ